

IEDEGUŠĀS «TAUTU DRAUDZĪBAS» UGUNIS

Starpkolchozu hidroelektrostacija «Tautu draudzība» atklāta. Jau veselu nedēļu tā pa augstsprieguma vadu sūta strāvu uz Baltkrievijas, Lietuvas un Latvijas lauksaimniecības arteļiem, kur dod gaismu kolchoznieku mājās, klubos un skolās, darbinā motorus fermās, zāģē malku. Kopīgajā jauncelmes darbā Drisvātu ezera krastā vēl ciešāka kļuvusi draudzība starp triju republiku zemniekiem, kuras agrāk šķīra robežstabi un dzeloņstieples.

Jaunā hidroelektrostacija — spilgta padomju tautu draudzības izpausme. Tās celtniecībā vairāki rakstnieki un dzejnieki veltījuši savus darbus. Lietuviešu dzejnieks Eduards Miežlāitis raksta poemu, daudzus izjustus pantus sacerējuši baltkrievu un latviešu dzejnieki, par spēkstacijas tapšanu stāsta arī Elīnas Žalītes jaunā muzikālā komedija «Zilo ezeru zemē», kuras muziku komponē A. Zilinskis. Sniedzam trīs dziesmu tekstus no šīs muzikālās komedijas.

★ ★ ★

Tautu draudzības dziesma

Mana dzimtene, zilo ezeru zeme,
Tavi ūdeņi mirdzošu vaigu rāda.
Ir teika tāda:
Šis ezers radies no verdzīnāto tautu
asarām,
Bijis jācieš tām
No nežēlīgā cara,
No panu un baronu varas.
Nu darbaudis brīvi ir un jaunu dzīvi
ceļ.
Ezers mirdzēdams brīvu vilni veļ.
Kopīgs darbs nu visas tautas vieno,
Tās nākotnē droši raugās,
Skandīnot vārdu, kam no mūžiem sakne
viena:
Drug, draža, draugs un draugas!
Stiprām saitēm kopā ir sieti
Baltkrievs, lietuviešs, latvietis,
Kaut gan ceļi dažādi ieti,
Un dažāds bijis tiem liktenis,
Tomēr visās nebaltās dienās
Viņiem ilgas bijušas vienas:
Brīviem, brīviem reiz kļūt,
Vienotiem būt,
Lai dzīve laimīga plaukst.
Nu tautu draudzība krāšņi zied
Un mūsu lūpas liksmi dzied:
Drug, draža, draugas, draugs!

Vecmāmiņas dziesma

Sausu skalu spraudu sienā
Garos ziemas vakaros,
Vērpjot līnu pavedienu,
Acis sīvi asaro.
Acu gaišums lēni dzisa
Kvēpainaigā istabā,
Krēslā tinās dzīve visa,
Bēda lida pagalmā.
Ratiņš dūca sēri, klusi:
«Vur, vur, vur, vur, vur, vur, vur!»
Drīz būs dzīve pagājusi,
Tikai laimes nav nekur. —
Izdeguši simtiem skalu,
Bieži kvēpi sijas klāj.
Nu, kad mūžs mans iet uz galu,
Spoža gaisma preti māj.

Vienotās sirdis

Sirdis vienotas mums ir,
Nav, kas viņas spētu šķirt,
Soļi mūžam kopā ies,
Domas, ilgas satiksies.
Rīga, latvju zemes sirds,
Viļņa, kas caur mūžiem mirdz,
Minska, kas uz drupām zēl,
Visām jums ir vienots ceļš! —
Ceļš uz dienām nākamām,
Dienām un laimīgām,
Ceļš uz mūsu draudzību,
Ceļš caur lielo Maskavu!

JŪRAS KARA FLOTES KLUBĀ

Padomju Savienība ir varena jūras lielvalsts. Mums ir tieša izeja uz trim okeāniem, četrpadsmit jūras apskalo mūsu krastus. Šīs robežas sardzē stāv Padomju valsts Jūras Kara Flote, kuras dienu šodien svin visa Socialisma zeme.

Slavenas ir mūsu flotes tradīcijas, tās dzimušas cīņās par tēvzemes nacionālo neatkarību, par brīvu pieeju pie jūrām un okeāniem. Kaujās pie Gangutas, Cesmas, Tēndras, Sinopes, varonīgajā Sevastopolē aizstāvēšanā krievu jūrnīeku vārdi pārskanēja visu pasauli. Tādu izcili apdāvinātu flotes vadītāju kā Ušakovu, Spiridovu, Lazarevu, Nachimovu, Korņilovu, Makarovu vadībā ne vienreiz vien viņi izcīnīja spīdošas uzvaras pār ienaidniekiem. Krievu tautai pieder arī prioritāte jauna tipa kara kuģu, zemūdeņu, minū un citu jaunu ieroču izgudrošanā.

Sis kaujas tradīcijas svētī bargā un vaļro varonīgā padomju jūrnīekā. Lai atceramies tikai cīņas par Lielās Oktobra socialistiskās revolūcijas uzvaru, kad kreisera «Aurora» lielgabalu zāles paziņoja jaunās eras sākumu. Sarkanajā flotē bija liela loma ārzemju intervētu un iekšējās kontr-revolūcijas sagrāvē. Sevišķi spilgti PSRS Jūras Kara Flotes spēku izpaudās Lielā Tēvijas kara laikā, kad zemūdeņu un virsūdeņu kuģu jūrnīeki, jūras lidotāji, artileristi un kājnieki ar savu pašreizējā izturību un vīrišķību izrādīja augstas kaujas aktivitātes un militāras meistarības paraugus.

Mūsu tauta grib redzēt savu floti vēl stiprāku, vēl varenāku, tā rada jaunus kuģus un jaunās bāzes. Tūkstotiem jauniešu ik gadus testājas Nakhimoviešu skolās, Flotes akadēmijās, miljoniem darbaļaužu aktīvi piedalās DOSAAF darbā. Viņi popularizē jūras-kara māku iedzīvotājiem, apgūt flotes specialitātes, nodarbojas ar ūdenssporta dažādiem veidiem, jūras modelismu.

★

DOSAFAF Rīgas Jūras Kara Flotes kluba ūdensstacija atrodas Kipsalā. Katru dienu tā sanāk simtiem rūpnieku strādnieku, zvejnieku, testāžu darbinieku, skolu un tehniskumu audzēkņu, lai piedzīvojušu instruktoru vadībā gatavotos priekšā stāvošajām flotes desmitcīņās sacensībām. Pirmie iero-

das visjaunākie — trīspadsmitgadīgas 15. skolas teicamnieks Uldis Egle, Agris Mucenieks, Vjačeslavs Oganešjans un Levs Slotincevs. Viņiem rokās rotallietas atgādinoši kreiseri, zemūdenes, minū kuģi, kuras paši izbūvējuši kluba laboratorijā.

Lūk, Oganešjans izmēģina zemūdes nes modeli. Nostādījis dziļuma stūri slīpi, viņš uzvelk gumijas motoru. Un zemūdene patiešām iegrimst dzielmē. Tikal kādus trīsdesmit metrus no krasta tā atkal parādās virs ūdens. Lielu ātrumu attīsta Agra Mucenieka konstruētais smagais kreiseris ar elektrodzināņu, teicami visus noteikumus izpildījis Leva Slotinceva eskadras minū kuģa models.

Tikmēr klubā pulcējas gados vecākie biedri.

DOSAFAF lielgaballaivē uzkāpis zvejnieks Oļģerts Kēniņš un VEF tehnikuma audzēkņis Juris Svjatenko. Viņi nodomājuši vingrināties tauvas mešanā. Kēniņam, kas savā darbā bieži sastopas ar līdzīgu uzdevumu, tas padodas labāk — gandrīz katru reizi viņa mestā tauva sasniedz mērķi un apvījas pālim.

Sekcijas priekšsēdētāja Jāņa Bērziņa vadībā alērtāji un burātāji iekāpj savās laiivās. Tuvākajās dienās viņi dosies uz Krustpili un pirms grūtā brauciena augšup pa Daugavu grib vēlreiz pārbaudīt spēkus.

Daudzas un dažādas ir nodarības jūras kara klubā. Mangaļu zivkopības jūrskolas kursants V. Palameiks un instruktors G. Mežulis atkārtoti signalizāciju ar karodziņiem, rūpnieks VEF atslēdznieks K. Naparovs un frezētājs V. Astapovs stūri atstājuši krastā un grib iemācīties vadīt laivu tikai ar buras palīdzību, jo arī šī disciplina ietilpst sacensību programmā. Pirmā mēbeļu kombināta strādnieks B. Judovs izskaidro jachtas matrožiem M. Deļčam, I. Sramam un R. Reķūnam locījas pamatelementus. Citi trenējas šaušanā vai granātas mešanā.

Lielu darbu veic DOSAFAF Jūras Kara Flotes klubs. Daudzi no šiem jauniešiem, kas šodien konstruē modeļus, mācās airēt, burāt, peldēt, iepazīstas un apgūst dažādas specialitātes, kādreiz testāžas augstākajās flotes skolās, un no viņu vīdus izzaugs spējīgi un talantīgi Padomju Jūras Kara Flotes virsnieki.

LATVIJAS PADOMJU RAKSTNIEKU, KOMPONISTU, MĀKSLINIEKU UN ARCHITEKTU SAVIENĪBU LAIKRAKSTS

1953. G.

26. JŪLIJĀ

Nr. 30 (445)

PAR TAUTAS MĀKSLAS TĀLĀKO UZPLAUKUMU

Nule aizvadītās mākslinieciskās pašdarbības skates bija jauna, krāšņa latviešu tautas radošo spēju demonstrācija, kas apliecināja tās lielo mīlestību uz Komunistisko partiju un Padomju valdību. Rajonu un pilsētu mākslinieciskās pašdarbības skatēs skanēja gan latviešu, gan krievu, lietuviešu un igauņu dziesmas, raitos soļos vijās padomju tautu un tautas demokrātijas valstu dejas, kas it kā vēl un vēlreiz pasvītēja tautu draudzības dzīvinošo spēku. Šī gada kuru un deju kolektīvu skate noslēdzās ar virkni koncertu Rīgas parkos un klubos, kur dziesmu skaņās un deju ritmos tīkās galvaspilsētas strādnieki ar republikas labāko kolchozu pārstāvjiem.

Sogad raksturīgi tas, ka vairākos rajonos, kur iepriekšējos gados mākslinieciskās pašdarbības kolektīvi darbojās vāji, bija vērojams vispārplaukums. Tas pierādīja, kas iespējams tautas masas lemlīdzošas kuru dziedāšanu un tautiskās dejas. Pagājušajā gadā Aknīstes rajonā darbojās tikai 6 kori un tikpat daudz deju kolektīvu. To izpildījuma idejiski mākslinieciskais līmenis bija zems. Sogad, turpretim, Aknīstes rajonā noorganizējās 18 kori ar vairāk nekā 500 dziedātājiem un 13 deju kolektīvu, kuros piedalās 190 deju-tāju. Kuru un deju kolektīvu sasniegumi Aknīstes rajonā bija tik labi, ka Republikāniskās skates komisija izvirzīja no Aknīstes rajona uz noslēguma koncertiem Rīgā Staļina vārdā nosauktā kolchoza jautko un sieviešu kori un deju kolektīvu, kā arī Aknīstes rajona kulturas nama deju kolektīvu. Līdzīgs stāvoklis arī Kārsavas rajonā, kur stipri pieaudzis koristu skaits. Sogad leģendāro darbu uzlabojuši Saulkrastu rajona kori. Jāatzīmē, ka tieši tur, kur skates komisijas aktīvi darbojās, lai laikā tika nokārtoti visi organizatoriskie jautājumi, tur arī rezultāti neizpalika un skates noritēja augstā idejiski mākslinieciskajā līmenī. Pietiek tikai norādīt uz Gulbenes rajona skates komisijas darbu, kas atbalstīja ikkatru labu pasākumu mākslinieciskajā pašdarbībā, lai saprastu, kāpēc šogad rajona mākslinieciskās pašdarbības skate kļuva par īstiem tautas svētkiem.

Nebūs lieki pieminēt, ka vairāki pašdarbības kori jau tuvojas profesionālam līmenim. Izcilus sasniegumus guvis Medicīnas darbinieku nama koris diriģenta Melnbārža vadībā, kas šogad izbrauca arī uz Lietuvas PSR. Iepriecina Talsu rajona kulturas nama, Cēsu rajona kolchoza «Staļina ceļš», Ogres rajona kolchoza «Lāčplēsis», Rūjienas rajona kulturas nama, Līvānu rūpnieks «Sarkanais metalurģis» un citu kuru sasniegumi, kuri var droši sacensties ar republikas labākajiem koriem un leģendāriem profesionālu gatavību.

Svarīgākais ir tas, ka mākslinieciskā pašdarbība veic ļoti lielu komunistiskās audzināšanas darbu. Darbaudis lemlīdzoši kuru dziedāšanu un tautiskās dejas un labprāt piedalās koros un deju kolektīvos. Par to liecina tas vien, ka šogad skatēs piedalījās ap 1000 kuru

ar vairāk nekā 38.000 dziedātājiem un 720 deju kolektīvu ar vairāk nekā 10.000 dejotājiem.

Bet tas nebūt nenozīmē, ka mākslinieciskās pašdarbības vadišanā un organizēšanā nebūtu nopietnu trūkumu. Ļaunākais ir tas, ka dažu rajonu vadītāji, cerēdami uz viegļiem panākumiem, palāvās uz pagājušo gadu sasniegumiem un neko nedarīja, lai šogad aktivizētu māksliniecisko pašdarbību. Ja Skrundas rajonā pagājušajā gadā skatei gatavojās labi, tad šogad gatavošanās skatei bija ļoti sliktā un arī pati skate bija daudzārt bālāka. Valkas rajonā šogad mazāks kuru skaits, bet deju kolektīvu dalībnieku skaits samazinājās uz pusi. Madonas rajona skates komisija divas reizes izauca rajonu kuru kopmēģinājumus, kāpēc arī skate bija vāji sagatavota. Apes rajonā skates komisija bija ļoti pasīva un arī pašā skates dienā Apes rajona izpildu komitejas priekšsēdētājs J. Lujāns nolēma nemaz neierasties uz skati. Apes rajonā tā tas turpinās jau trešo gadu. Dažos rajonos skates komisijas sāka darboties tikai tad, kad skate jau bija pie durvīm.

Viss tas liecina, ka mākslinieciskās pašdarbības vadišanā ir vēl nopietni trūkumi. Pirmkārt, atsevišķu rajonu kulturas darbiniekiem jāizbeidz nolaidīgi izturēties pret tautas mākslas attīstību, kas ir viena no mūsu kulturas neatņemamām sastāvdaļām. Tieši organizatoriskā darba jautājumam jāpievērš daudz lielāka vērība. Nevar samierināties, ka mākslinieciskās pašdarbības kolektīvi gatavojas tikai skatē, bet pēc skates pārtrauc darbību. Sīdienes pirmās un galvenās uzdevums ir panākt, lai visi kori un deju kolektīvi nekavējoties iekļautos ražas novākšanas darbos, sniedzot koncertus kolchozniekiem.

Kuru un deju kolektīvu skate ir aizritējusi, bet jau nākamā gada februārī un martā notiks dramatisko kolektīvu skates, kā arī lietišķās un tēlotājas mākslas izstādes. Rajonu un pilsētu skates komisiju uzdevums ir nekavējoties sākt tam labi sagatavoties.

Parasti ir tā, ka pēc kāda svarīgāka uzdevuma izpildes kritiski un izstrādā konkrētus pasākumus tālākam darbam. Tomēr, pietiek kaut vai pavirši iepazīties ar rajonu skates komisiju protokolliem par skates rezultātiem, un tur neko neatradīsiet par to, ko domā darīt skates komisijas darba tālākajai uzlabošanai. Arī rajonu izpildu komitejas reti apspriež mākslinieciskās pašdarbības darba tālākas uzlabošanas jautājumus. Lai varētu pareizi audzināt masas, pareizi virzīt darbu, nepieciešams jau tagad pieņemt konkrētus lēmumus par darba tālākajiem uzdevumiem un ar šiem lēmumiem iepazīstināt visu sabiedrību. Tikal tad var gaidīt labus panākumus darbā.

Arī republikas vadošajām testādēm vajadzētu visticamākajā laikā rezumēt skates rezultātus un izvirzīt jaunus uzdevumus mākslinieciskās pašdarbības kolektīviem. Nedrīkst atkārtot pagājušā

gada kļūdu, kad lēmumu par skates rezultātiem pieņēma tikai decembrī. Jau ar jaunā mācību gada sākumu mākslinieciskās pašdarbības kolektīviem ir jāzina, kādi uzdevumi tiem vēlami turpmāk, lai lietderīgi varētu izmantot visu rudens un ziemas periodu repertuāra iestudēšanai.

Nav šaubu, ka mākslinieciskās pašdarbības tālākā sekmēšanā izcila vieta un loma ir repertuāram. Par repertuāra jautājumiem jau bijusi ne viena vien sēde, rakstīti ne viens vien protokols, bet skaidrības kā nav, tā nav. Ir zināms, ka Latvijas Valsts izdevniecība gatavo izdot kora dziesmu krājumu augustā. Par to būs pateicīgi visi koristi. Taču nav zināms, kas izdos repertuāru deju kolektīviem, tāpat nav nekādas skaidrības, kas galu galā izdos pūtēju orķestru partitūras. Skate aizritējusi, esošais repertuārs izsmelts, bet nekas netiek darīts, lai mākslinieciskās pašdarbības kolektīvi saņemtu jaunu repertuāru. Vēl vairāk — nākamā gada sākumā notiks dramatisko kolektīvu skate, tomēr vairākcēlenu lūgas vēl nav izdotas. Vadošajām testādēm, vispirms LPSR Kulturas ministrijai, ir jāsaprot, ka vairākcēlenu lūgas pašdarbības kolektīvi nevar iestudēt viena mēneša laikā. Jāgadā, lai jau mācību gada sākumā kolektīvi saņemtu jaunu repertuāru. Bez tā nevar būt runas par mākslinieciskās pašdarbības tālāku uzplaukumu.

Daudz mūsu tautai parādā ir republikas komponisti, rakstnieki, dzejnieki, dramaturgi, mākslinieki un baleta meistari. Tiesa, komponisti šogad aktīvi piedalījās rajonu un pilsētu skatēs. Komponistu savienība nosūtīja savus biedrus uz skatēm, un tur tie sniedza vērtīgus norādījumus. Bet ar ko var peļpoties mākslinieki? Ko vērtīgu mākslinieciskās pašdarbības tālākai sekmēšanai devuši baleta meistari un dzejnieki? Jauni ornamenti nav radīti, jaunu kompozīciju, jaunu deju un dziesmu nav. Radošo mākslinieku pirmās uzdevums ir — ar lielāku atbildības sajūtu radīt jaunu repertuāru.

Neapmierinoši norit mākslinieciskās pašdarbības kolektīvu vadītāju sagatavošana. Semināri tiek organizēti īslaicīgi un tie maz dod. Jāpanāk, lai pie LPSR Valsts konservatorijas tiktu noorganizēta neklātenes diriģentu nodalja. Deju kolektīvu vadītājiem jāorganizē vismaz mēnesi ilgi republikāniskie semināri. Jādomā par režisoru apmācīšanu. Visiem šiem jautājumiem ir pirmšķirīga nozīme, un LPSR Kulturas ministrijai tie jāatrisina tuvākajā laikā. Arī mākslas testāžu darbiniekiem biežāk jāierodas mākslinieciskās pašdarbības kolektīvos, jāsniedz padomi un norādījumi uz vietām.

Mūsu rīcībā ir viss nepieciešamais mākslinieciskās pašdarbības tālākai izvēšanai. Partija un valdība diendienā rūpējas par tautas kulturas līmeņa nemīlīgu augšanu, bet mums jāprot izmantot visas bagātīgās iespējas, lai attīstītu mūsu kulturu nacionālu pēc formas un socialistisku pēc saturā.

K. Zvaigzne

Izstādes V. Majakovska un N. Černiševska piemiņai

Padomju laika lielākā dzejnieka V. Majakovska 60. dzimšanas dienas un leģendārā revolucionārā demokrata N. Černiševska 125. dzimšanas dienas piemiņai veltītas izstādes atklājis LPSR Zinātņu akadēmijas J. Raiņa vārdā nosauktais Valsts literatūras muzejs. Majakovska izstādē redzama attēlos visa viņa dzīves gaita, sākot no Gruzijas Bagdadi cīņā — dzimtas vietas — līdz pat viņa dzīves pēdējām dienām. Interesi modina Majakovska paša sastādītie plakati par «Misterijas — bu-

fa» izrādī, kā arī viņa «ROSTA» logu satīrskie šarži un dažādi zīmējumi. Izstādes centrā liels Majakovska portrets, kam apkārt viņa leģendārā poēma «Vladimirs Iljičs Lēņins», «Labi» u. c. dzejas paraugi. Izstādītā arī materiāli par Majakovska uzturēšanos buržuāziskajā Latvijā, par kuras varasvirsmi viņš uzrakstījis satīru. Vitrinās ievietotas Majakovska leģendārākās grāmatas oriģināla un leģendārās tulkojums. Starp grāmatām arī poēma «Mīlu», kuras Rīgas izdevumu savā laikā

Latvijas buržuāziskā cenzura konfiscēja. Speciāla karte rāda dzejnieka ceļojumus.

N. Černiševskim veltītā izstādē koncentrēta veidā parādīta lielā revolucionāri demokrātiskā rakstnieka dzīve un darbi. Uzmanību saista izcilā krievu mākslinieka J. Kazmičova daudzās lito-grafijas un latviešu mākslinieces Džemas Skulmes zīmējumu serijs Černiševska romāna «Ko darīt?» latviskajam tulkojumam.

Valsts konservatorijas darba rezultāti

Partijas vēsturiskie lēmumi ideoloģijas jautājumos milzu augstumā paceļ muzikas kulturas nozīmi Padomju zemē. Lielī uzdevumi muzikas mākslas darbiniekiem nosprausti arī partijas XIX kongresa lēmumos. Kulturas pārpilnības nodrošināšana, skaistu muzikas darbu radīšana, kas cienīgi atspoguļo padomju ļaužu dzīvi, viņu domas, jūtas un pārdzīvojumus, jaunu virsotņu sasniegšana izpildīšanas mākslā, kas spētu atgūt un iemiesot skaņu tēlos laikmeta tipiskās parādības, — lūk, muzikas mākslas konkrēti uzdevumi komunisma celtniecības laikmetā. Paldzēt atrisināt šos uzdevumus ir visu padomju mākslas darbinieku — vecu un jaunu, visu muzikas izglītības iestāžu pienākums.

Pārrunājam meistariības jautājumus

Pret deklarativismu dzejā

MILDA KALVE

Labas dzejas radīšana nav vienīgi darba un talanta jautājums. Tikai tad dzeja kļūst tautas virzītāja un komunistu, ja tā iet kopā ar padomju dzīvi, ir partejiska attieksmē pret visu, kas pasaulē notiek. Tāpēc svarīgs ir dzejnieka pasaules uzskats, pati dzejnieka personība. Tai jābūt bagātai, izkoptai, vispusīgai, jāsaplūst vienā elpā ar tautas interesēm, ar savu laiku, ar marksisma-leninisma idejām. Lielī dzejnieki vienmēr bijuši spēcīgas, spilgtas personības, cīnīti par savu laika progresīvajiem centieniem. Atcerēsimies divas nelielas, bet ļoti nozīmīgas grāmatas — Majakovska «Kā darīnāt vārsmas» un Isakovska «Par dzejas meistariību», kuras kā vērtīgi dzejas teorijas un prakses ceļabiedri noder ikvienam dzejniekam un kritiķim un it īpaši nepieciešamas jaunajiem dzejas gaišu sācējiem. Abi populārie padomju vārda mākslas meistari pamatoti uzsver, ka izvērsama cīņa par pilnvērtīgas dzejnieka personības izveidošanu, jo daiļdarbā atspoguļojas dzejnieka ideoloģiskā nostāja.

Lūk, Isakovska vārdi: «Jau no paša sākuma dzejnieka pienākums tiekties pēc tā, lai (ne vien vārds, bet darbs) kļūtu par sava laikmeta progresīvu cilvēku, kas dziļi pazīst un saprot īstenību, kas ir bolševistiski principiāls, idejisks, redzīgs, vērigs, līdz sirds dziļumiem ieinteresēts visā, kas norisinās un tiek realizēts mūsu zemē, mūsu tautas dzīvē».

Visas pasaules mērogā noris gigantiska cīņa starp reakcijas spēkiem un jauno, topošo. Jo partejiskā ir paša dzejnieka attieksme pret šo cīņu, jo iedarbīgāka, patiesāka viņa dzeja, dziļāks dzīves skatījums un atspoguļojums tautas tēlā. Pret labām, gaumīgām deklarativām vārsēm, ja tās izdotos panākt emocionālitāti, satura un formas vienību, leibidumi nevarētu rasties. Daudz veiksmīgu deklarativu apgalvojumu ir, piemēram, Lebedeva-Kumača pazīstamajā dzejolī par varen plašo Padomju Dzimteni. Bet šis dzejolis nav fražlains, nav tīri deklarativs. Dzejnieks deklarativus teicienus pratis savit kopā ar tēlainas izteiksmes līdzekļiem, rezultātā spīgti uzgleznojot Padomju Dzimtenes seju, tās idejisko profilu. Dzejolī plaši plesas doma, vibrē istas, padomju cilvēkam raksturīgas izjūtas. Šī spēcīgā dziļi partejiskā masu dziesma, kuru apgaro padomju laikmeta varenā elpa, ieguvusi visas tautas mīlestību. Jāizskauz tādi deklarativi apgalvojumi, kas kļuvuši par tukšām frazēm, jācīnās pret kaļķu, nemāksliniecisku, uzbažģīti didaktisku idejiskā satura izpausmi dzejas darbā.

Deklarativisms izpaužas tur, kur nav panākta saskaņa idejiski tematiskā satura un daiļdarba formas ziņā, tur, kur dzejnieks ignorē dzejas specifiku. Deklaratīvās vārsmes rodas tur, kur dzejnieks nogrimst abstraktos spriedelējumos, atmet konkrētību, piemirst to vienkāršo patiesību, ka dzeja nedrīkst līdzināties sausai publicistikai. Ne vienmēr deklarativu fražu cēlonis ir mākslinieciskās meistariības, amata prasmes trūkums; vaina var būt viņa dzīves pažišana, pavirša, vienaldzīga attieksme pret padomju īstenību. Deklaratīvās frazes dažkārt ļauj sajūst to, ka dzejnieks vēl nav pietiekoši dziļi iesakņojies padomju dzīvē, nav, tā sakot, pilnā mērā uzņemies padomju laiku savā miesā un asinīs, nav atradis īstos vārdus padomju īstenības atspoguļošanai.

Socialistiskā realisma dzeja prasa bagātu, augstvērtīgu domu, spilgtu tēlainību, dziļu emocionalitāti, daiļdarba idejiski tematiskā satura un formas salīdzinātību. Ideju var izteikt tieši, atklāti, deklarativi. Daudz labāk tomēr, ja līdz lasītājam tā nonāk netiešā, neuzbažģīgā veidā — ar tēlojuma, dzīves ainas, konkrētā materiāla palīdzību. Kā jau minēts, grūti samēklēt gadījumu, kur idejas kailas, deklarativas izpausmes rezultātā būtu radušies emocionāli spēcīga, leļļīgojoša dzeja. Istu, aizraujošu, mākslinieciski pilnvērtīgu dzeju velti meklēt tur, kur sastopamies ar kailu deklarativismu.

Pēdējos mēnešos mūsu dzejas laukā atzīmējamas vairākas iepriecinošas parādības. Izākusī jaunā apdavinātā dzejnieka Andra Vējāna pirmā dzejoļu grāmata. Pēc ilgāka pārtraukuma pie dzejas atgriešanās tādi spējīgi dzejnieki kā Frīds Rokpelnis un Meinharda Rudzītis. Sāk biežāk parādīties sīrsnīgi līriski dzejoli, kas tēlo padomju cilvēka jūtas, viņa pārdzīvojumus. Tomēr vēl arvien sasāpējais ir

mākslinieciskās meistariības jautājums. Daudzos gadījumos mūsu dzejā iesakņojies deklarativisms, sausī apgalvojumi, vispār zināmu patiesību pārstāstījumi nedzējiskās, pelēcīgās vārsēs.

Tipisks deklarativu fražu savīrknējums ir «Karoga» šā gada 1. nr. publicētais J. Grota dzejolis «Lēnina atceres dienā». Lūk, šā dzejoļa rindas, kurās laba, pareiza, labi domāta ideja izteikta kailā, nabadzīgā formā.

Dzīvs viņš Partijā, tās mērķos,
epēkā, gribā,
Kas uz priekšu nemitīgi sauc
Ne vien mūs, bet citas tautas arī
Tur, kur miera augļu visiem būtu
dauz,
Kur starp tautām sveši kļūtu kari,
Kur jau atšalkojas mūsu pavasari
Visiem tiem, kas brīvi nav vēl
dauzās zemes malās,
Bet kas leņinismā spēku rod un
smej
utt.

Dzejolis ir dažādu — pašu par sevi vērtīgu — domu pārblīvums. Savu mīlestību pret lielo revolūcijas vadoni dzejnieks neprot izteikt konkrētā tēlojumā, dzejas tēlos. Tās ir kaut kādas vispārīgas frazes, kurās nejutama paša dzejnieka savdabīgo skatu uz lietām un parādībām, nejutama to, ko Sergejs Antonovs devē par rakstnieka intonāciju. Tamlīdzīgas rindas Grota pēdējo gadu dzejā nav vienīgās. Cauri buržuāziskās Latvijas tumsai raudzīdamies vakara mākopos, dzejnieks bija ilgojies pēc labākas dzīves. Padomju Latvijā šo dzīvi saņēdzis, viņš dažreiz pratis pateikt patiesus, līrisma apgarotus vārdus. Tādēļ jo dziļāk lasītāju sāpina dzejnieka atbildības trūkums tautas priekšā, viņa nepildotā vienaldzība un nevēriba pret savu talantu, pret dzejas formu.

Socialistiskā realisma lirika tēlo padomju cilvēka tipiskos pārdzīvojumus, tipiskās izjūtas. Daudz runāts par to, ka jādzejo par mīlestību. Spilgtu, leļļīgu mīlestības dzejoļu mums vēl arvien ir pārāk maz. Bet ne jau idejiski tematiskais saturs vien svarīgs. Svarīgi ir tas, vai dzejnieks prot skatīt pasauli no padomju cilvēka viedokļa, vai mīlestības un citu jūtu tēlojums ietverts pietiekoši augstvērtīgā mākslinieciskā formā. Pēdējā laikā periodikā vairākus mīlestības dzejoļus publicējis Monta Kroma. Dzejoļos «Lakstīgalas dzied» un «Udensrozes» dzejniece izveidojusi interesantu sīžetu, viņai padodas vienkāršs emocionāls tēlojums. Kailā, deklarativu fražu pilns ir dzejolis «Vīdārgākais», kur Monta Kroma runā par mātes mīlestību. Nekā dzejas žanram īpatnēja un dzejnieciski raksturīga nevaram saskatīt, piemēram, šādās rindās:

Ir: taču tā,
ka Padomjzemē vērtība vislielākā
no visām, visām vērtībām, ko vien
tā zina,
ir — cilvēks. Un ka tas tiešām tā,
ik soli mums to pati dzīve
apliecina.

Pareizā doma izteikta ārkārtīgi sausi, deklarativi. Ja dzejnieces labā iecere neieļūsmina lasītāju, vainīgs dzejoļa zemais mākslinieciskais līmenis.

Daudz deklarativu fražu ir jauno autoru sacerējumos. Bieži tāns sastopama nesaskaņa starp labi iecerētu, aktuālu, vērtīgu dzejas saturu un pārāk maz izkopto formu. Jaunam dzejniekam karsti jo karsti jātiecas runāt konkrēti, tēlaini, jādomā par gleznu un epitetu spilgtumu, jācenšas tuvu sadraudzēties ar savu apkārtni, jāveido sava, tīkal viņam vienam piemītoša intonācija. Mums ir diezgan kupla jauno autoru saime, talantīgi, darba spējīgi cilvēki, bet viņiem vēl daudz jāaug, jāiegūst meistariība. Didaktiski, deklarativi skan, piemēram, Ojara Vācieša rindas: «Dzīve jāceļ, laime jāveido. Pati nenāks, neieguļies rokās. Bet mums tās ir stipras, meklēt prot.» Žurnāla «Padomju Latvijas Sieviete» redakcija varēja būt stingrāka savās prasībās pret jaunajiem autoriem, arī pret Vācieša dzejoli «Sodien». Deklarativisms ir arī tani pašā žurnāla publicētajā Vizmas Belševicas dzejolī «Sieviete, tu par

mlerū». Autore pilnīgi alzmirst, ka ir taisnīgi un netaisnīgi kari, ka, kapitalistiskajam aplenkumam pastāvēt, vienmēr jābūt gatavam ar ieročiem rokās aizstāvēt Padomju Dzimteni. Šai dzejolī par izvēlēto temu dzejniece raksta ļoti bezpersoniski, piemēram, «darba sieviete, tu nostāties par mieru, nevari tu karu nelenist.» Abstraktība neiesilda, neizraisa pārdzīvojumu. Bet dzejolis, kas lasītāju atstāj vienaldzīgu, nemaz nevar būt īsts, labs dzejolis.

Padomju cilvēku tedvesmo liela cīņa par komunistisko rītdienu. Padomju dzejnieks rod temas, motīvus, idejas, lerošmi no šīs cīņas. Lasītājs grib dzejas darbos ieraudzīt skaistās rītdienas ainu, grib uzzināt, kāds ir dzejnieka priekšstats par dzīvi komunistiskajā sabiedrībā. Bet komunistiskās nākotnes tēlojumā mūsu dzejā vēl nav konkrētības, skan deklarativisms, bieži gadās novazāti, vienmuļi izteiksmes līdzekļi. Pasekosim, piemēram, «Jauno autoru almanachā» publicētajiem dzejoliem. Vizma Belševica «Poemā par septiņvārpu kviesi» beigu rindā «stipri tiecas komunisma tālēs». Gunaram Bachmanim «ceļš uz komunismu rit». V. Ešeleit «gaiši aust komunisma rīts». Olga Lisovskai dzejolī «Lēnina atceres dienā» «tuvs jau atmirz komunisma rīts». Arvīds Skalbe dodas «laimīgajā komunisma kalnā». Ojars Vāciešs apgalvo, ka «komunisma svīdums glāsta mūs». Šādu sarakstu par komunisma tālēm, komunisma ausmu un rītiem varētu vēl ilgi turpināt. Gandrīz katra dzejnieka daiļradē atrodami šādi teicieni. Sevišķi bieži tie sastopami pēckara dzejā. Tuvu pienākusi pati komunistiskā rītdiena, pati dzīve izraisa problēmu par šīs rītdienas tēlojumu. Ne vienmēr minētajiem līdzīgi izteicieni organiski sakausēti ar dzejoļa saturu un kompozīciju. Izskaužami samāksloti piekabinājumi dzejoļu beigās rindās, jāpanāk lielāks svaigums, lielāka dažādība komunistiskās nākotnes tēlojumā. Jāvairā no vienvērdības dzejoļu beigu strofās. Lasītājs neizjūt kā svešķermeņi vārdus «komunisma rīts» u. c., ja tie būs nešķīrāmi saliedēti ar dzejoļa saturu, ar ideju, ja dzejoļa pats par sevi labs, spēcīgs, iedarbīgs. Bet mēs vairs nedrīkstam apmierināties tikai ar šādu nekonkrētu priekšstatu par komunistisko rītdienu; ir pienācis laiks runāt par to konkrēti, rādot komunistiskās rītdienas leņķus mūsu šodienā.

Otrs paveids, kurā bieži sastopama vienmuļība izteiksmes līdzekļu ziņā, ir socialistiskā darba tēlojums dzejā. Izāks, ka strādāšana nesaraugjami saistīta ar acu mirdzēšanu. Mums nebūt nav pietiekoši daudz labu dzejoļu par strādniekiem un kolchozniekiem, par citiem darba darītājiem. Pārskatot dzejoļus, kuros risināta socialistiskā darba tema, pārāk bieži sastopamies ar visvisādā veidā mirdzošām, spīdošām, spulgojošām acīm. Daudz vairāk dzejniekiem, īpaši jaunajiem, jādomā par dzejas tēlu spilgtuma panākšanu, par izteiksmes līdzekļu izkopšanu, par deklarativu fražu iznīdēšanu.

Arī istu talantu var saēt vienaldzības rūsa, kas rodas tur, kur dzejnieks savā daiļradē atstāj personīgā dzīvē atraujas no tautas interesēm. Dzeja jāmil ar uzticīgu, patiesu mīlestību. No paviršas garāmejošas paskatīšanās dzīvē/ un literatūrā nevar izaugt ne laba dzeja, ne labas kritikas. Ne vienmēr redzam šādu karstu interesi par savu un savu biedru darbu. Rakstnieku savienība dzejas sekcijas sanāksmēs par apspriežamo darbu izsakās oficiālie referenti; bet debates gandrīz nekad neizvērsās, parasti pārrunas piedalās labi ja divi trīs cilvēki. Pārējie val nu neierodas sanāksmēs, val eēž un klusē. Viņu balsi nedzird arī «Literatūras un Maksas» levdarītajās pārrunās par meistariības jautājumiem. Bet, kā zināms, jo vispusīgāk apspriedis daiļrades problemas, jo labāks būs gala rezultāts — pats daiļdarbs.

Nemitīgi mācoties, rūpīgi studējot marksisma-leninisma klasiku darbus, dziļi pazīstot dzīvi, latviešu padomju dzejnieki spēs radīt darbus, kas kļūs par spožu leroči tautas varenajā cīņā par komunismu.

V. Majakovskis bērniem

Latvijas Valsts izdevniecība nesēn laidusi klajā atsevišķā grāmatīnā V. Majakovska dzejoļu bērniem «Ugunszīrgs». Ja ieskaita tos nedaudz dzejoļus, kas ievietoti krājumā «V. Majakovskis jaunatnei» (1946.) un atsevišķi izdoto «Kas ir labi un kas ir slikti» (1948.), tad tas, diemžēl, ir arī viss, kas pašreiz pieejams mūsu jaunajai audzei latviešu valodā no lielā mantojuma, ko Majakovskis atstājis padomju bērniem.

V. Majakovskim kā aktīvam socialisma cēlājam bija raksturīga tendence meklēt tagadnē nākotnes iespējas un ar tām vērtēt tagadnes parādības. Debiski, ka viņš nevarēja neplevēties bērniem — šiem nākotnes nesējiem. Viņš ļoti mīlēja bērnus, interesējās par viņu domām, dzīvi un darbu, par viņu mācībām. Jaunās māitpas audzināšanas darbu viņš uzskatīja par vienu no svarīgākajiem padomju sabiedrības uzdevumiem. Pirmajā un galvenā kārtā Majakovska uzmanību saistīja pionieri vai, kā viņš tos dēvēja, «bolševiku mazdēlus» dzīve. Viņš regulāri publicēja žurnālā «Pioners» un avīzē «Pionerskaja Pravda» savus sacerējumus. V. Majakovskis sacerējis speciāli bērniem 16 dzejoļus, no kuriem saglabājušies 15, vienu kinoscenariju un vienu aprakstu. Viņš pats bija avīzes «Pionerskaja Pravda» redkolēģijas loceklis un, tieši satiksmē ar bērniem iepazīstoties ar viņu dzīvi, interesēm un prasībām, centās patiesi, spilgti un interesanti, bez apnicīgas moralizēšanas atspoguļot savos dzejoļos svarīgos un aktuos jautājumus, kas tolaik savīlvoja bērnus.

Majakovskis zināja, ka bērni seviski interesējas par tādām grāmatām, kas sniedz kaut ko jaunu par viņiem jau pazīstamām lietām. Viņš ļoti izprata V. Beļinska novēlējumu bērnu rakstniekiem: stāstīt bērnam par to, «kā ceļ mājas, kā cep maizi, ko viņš katru dienu ēd, kā talsa krēslu, uz kura viņš sēž, jo viņš par to taču neko nezina». Tādēļ Majakovskis no-

Stāsti par ūdenslīdējiem

Maksim Gorkijs, kuram ir ievērojama loma visas padomju literatūras, bet it īpaši padomju bērnu un jaunatnes literatūras izveidošanā, rakstā «Literatūru — bērniem» norādīja, ka pārāk maz tiek rakstītas grāmatas, kas pamodina interesi par zinātni, par cilvēku sasniegumiem dažādās kultūras un tehnikas jomās. Neskatoties uz šo aizrādījumu, populāri zinātnisku grāmatu, kurām sevišķi liela nozīme, realizējot partijas XIX kongresa lēmumus par izglītības politizāciju, mūsu literatūrā vēl maz. Atskaitot A. Sakses fantastisko «Lidojumu uz mēnesi» un J. Vanaga stāstus par Daugavu un Lielupi, neviens latviešu padomju rakstnieks nav mēģinājis izvērst šādas temas. Zināmā mērā šo robu aizpilda tulkojumi (V. Galaktionova un A. Agranovska «Lielās celtnes rīts» u. c.). Tādēļ apsvēlams, ka Latvijas Valsts izdevniecība laidusi klajā K. Zolotovska grāmatu «Dzelnu meistari» (latviešu lasītājiem jau agrāk bija pazīstams šajā grāmatā ievietotais stāsts «Kapteinis Lāce» — 1947. g.).

Grāmata iepriecina ar temas svaigumu. Ap 20 atsevišķās, sīžētiski nesastītas epizodēs autors tēlo ūdenslīdēju dzīvi gan okeanu dziļumos, gan montējot elektrisko kābeli vētrānā ezerā zem lenaidnieka bumbu krusas, gan labojot aizsērējušu rūpnīcas ūdensvadu un labojot naftas tvertni. Ūdenslīdēji nedodas jūras dzelmēs pēc apslēptiem dārgakmeņiem un pērlēm, bet gan pildot nopietnu un atbildīgu uzdevumu. Ietērpti smagajos ūdenslīdēju tērpos, šie ļaudis jūras dziļumos veic to pašu darbu, ko citi strādnieki virs jūras un sauszemē. Ūdenslīdēju darbs ir grūts un prasa ilgstošu sagatavošanos. Pats autors, būdams pieredzējis ūdenslīdējs, kura gaitas zemūdens pasaulē sākušās jau pilsoņu kara gados, labi pārzina dzelnu meistaru darbu.

Jūras dzelmēs nogrimuši ne mazums kuģu. Daudzos no tiem atrodas vērtīga krava, citus iespējams pārkausēt vai arī pēc remonta izmantot kuģniecībā. Astrast un izcēl šos kuģus no jūras ir ūdenslīdēju pienākums.

Svarīgu darbu dzelnu meistari veica arī Lielā Tēvijas kara gados, zinot, ka mīnu aizsprostus, sniedzot palīdzību avarējušām zemūdenēm. Ne mazāk atbildīgs ūdenslīdēju uzdevums socialistiskās celtniecības periodā, atbrīvojot upju gultnes no tajās sakrājušajiem ko-

sprauda sev uzdevumu — atklāt bērniem tuvākās apkārtnes pasaules noslēpumus.

1927. gada pavasarī «Pionerskaja Pravda» publicēja Majakovska dzejoļu «Ugunszīrgs» («Ком-огонь»). Šinī dzejoļumā Majakovskis pastāsta par rotaļu zirdziņu uz riteņiem un gleznaini parāda, kā tas taisīts. Bērniem atklājas, ka šī vienkāršā rotaļlieta ir vesela kolektīva kopīgs darbs. Tā piemoreiz bērnu literatūrā tika uzstādīts un veiksmīgi atrisināts temats par kolektīva radošā darba nozīmi padomju sabiedrībā.

«Ugunszīrgu» atdzejojis Pāvils Vilps. Kaut gan grūtības, ar kurām saistīta Majakovska dzejas tulkošana, dažreiz šķiet nepārvaramas, šoreiz tulkojājs savu darbu ir veicis apmēlinoši. Jāatzīmē, ka atsevišķos gadījumos viņš tomēr nav ticis galā ar Majakovska stila īpatnībām un ne vienmēr spējis atdarināt oriģināla valodas tēlainību un vienkāršību. Atskaņu dēļ dažreiz ir pieļauta arī atkāpšanās no oriģināla teksta, izlaistas rindas, ne visur ieturēts attiecīgā pantmērs u. tml. Piemēram, pantā

Bošu kavalierists drīz,
tēvs, man zīglāk zirgu dod!

vārdū «tēvs» vokatīvā vajadzēja lietot «tēv» jeb labāk «tēt». Nesaprotams ir, «ko var taisīt» pantā

protams, meistars,
gudra galva,
taisīt var
jebkurā spalvā.

Oriģināltekstā pateikts «taisīt zirgu». Gluži nesaprotama ir rinda: «Prom pie galdnieka tie liek» utt.

Grāmatīnā ievietotas V. Kovalova ilustrācijas, kas ļoti palīdz mazajiem lasītājiem saprast tās saturu.

V. Majakovskim kā socialistiskā realisma pamatlicējam dzejā ir milzu ietekme uz padomju bērnu dzejas attīstību. Mūsu dzejniekiem jāiet viņa skolā, mūsu tulkojājiem jāatdēdzo latviešu valodā visi viņa dzejoļi bērniem.

J. Frīde

kiem, piedaloties lielo komunisma celtnī būvē uz Volgas un Donas.

Sarakstot šo grāmatu, K. Zolotovskis izmantojis gan savu, gan biedru pieredzi. Visiem stāstiem cauri vijas padomju cilvēku pašizlīdzīgais darbs. Dzimtenes mīlestība un pienākuma apzīpa. Minēsim kaut vienu piemēru. Velkot elektrisko kābeli pa ezera gultni, lai aplenktojam Leningradai nodrošinātu gaismu, fašistu bomba pārsit ūdenslīdēju traleru bortu. Uzlikt «plāksteri» uz sūces dodas ūdenslīdēju staršina Podšivalovs. Ir grūti strādāt ledainajā ūdenī, ko nepārtraukti satricina bumbu sprādzieni: «Bumbas jau krita tālu, bet grūdieni no tām ūdenī vēl bija ļoti spēcīgi. Podšivalovu ar krūmīm svieda tālāni pret asajiem tēraudā atnādzēm, un mēs redzējām, ka līdz ar vesera atvēlēniem augšup ceļas sarkanbrūnas duļķes» («Kad ledesgāis gaisma»).

Nesamāpā Podšivalovu izceļ no ūdens, bet pirmais viņa jautājums, atgūstot samaņu, ir: «Val plākssteris cēlī piegūlis?»

Ūdenslīdēji nekad neatstāj biedrus nelaimē. Strādājot pie mīnu kuģa izcelšanas, Zolotovskis tiek apbērtis kanālā, no kura viņu atbrīvo biedri.

Ar vieglu humoru autors stāsta par jauno ūdenslīdēju Zacharovu, kuram izdodas noķert un uzdavināt Zivkopības institūtam gredzenoto jūras kakti par saniknotajam haizivim, kuras uzbruk ūdenslīdējiem: par noslēpumaino pontona zādzību. Stāstījumu papildina jūras dzīvnieku un augu valsts notēlojums.

Grāmata tulkota pēc 1950. gada Detgiza izdevuma, tādēļ nav stāstu par varonīgajiem ūdenslīdējiem, kuri strādā lielajās komunisma celtnēs.

Runājot par grāmatas izdevumu latviešu valodā (tulks V. Vaskis, red. I. Kalnciema), nepieciešams aizrādīt uz vairākām valodas un stila kļūdām. Nevēlki skan teikums: «... ar ķieģeļiem piekrautu lielaļu tā nenozogos ar mīnām» (18. lpp.), tāpat: «Tas bija jau Lielā Tēvijas kara beigās, kad hitleriešus dzina uz rietumiem. Mums jūrā toreiz bija veicami lieli darbi. Bija jūniji, un naktis bija gaišas» (123. lpp.).

Ja šeit tulkojājs nevaizdzīgi attālnājis no oriģināla, tad citur sastopams gluži burtisks tulkojums, piemēram: «Izsūtiet jūsu (latviešu valodā lieto «savus») ūdenslīdējus uz ūdensvadu staciju» (30. lpp.) u. tml.

B. Sobolevska

AUGOŠS, VESELĪGS KOLEKTIVS

Sakarā ar Liepājas Dramas teātra viesizrādēm Rīgā

JAU kopš gadsimta sākuma Liepā-ja ir viens no spēcīgākajiem teātra mākslas centriem Latvijā. Sevišķi strauji tas uzplauka pēc fasistisko okupantu padzišanas, kad daudzu padomju lugu, bet it īpaši Gorkija un Ostrovska nemirstīgo darbu inscenējumi šeit sasniedza laba parauga līmeni.

Pašos pēdējos gados teātra slava bija it kā nobāļējusi, skatītāji sūdzējās par zināmu atslābumu daļradē, par paviršību repertuāra izvēlē, arī interpretācijā. Un, kad Liepājas teātris jūlija sākumā devās savā pirmajā viesizrāžu braucienā uz Rīgu (pārējie periferijas teātri savas daļrades atskaites Rīgā jau snieguši vairākkārt), republikas galvaspilsētas teātra mākslas draugs bija jūtamas zināmas bažas: vai tikai redzēsim to, ko no Liepājas teātra ar pilnām tiesībām varam gaidīt?

Tūlīt jāaska, ka visas bažas izrādījās nepamatotas. Ja teātri vispār kāda radoša krīze ir bijusi, tad pašlaik tā ir pārvērta. Tiklab pats repertuārs, kā arī sapratīgā, nopietnā pieeja tā iztulkošanai, daudzi dziļi, labi izstrādāti tēli liecināja, ka Liepājas teātri strādā augošs, veselīgs kolektīvs, kurš daudz spēj dot jau tagad un vēl vairāk dos nākotnē.

Cieņa kukulim liepānieki bija atveduši piecus inscenējumus: Maksima Gorkija «Jegoru Buličovu un citus», Andreja Upiša «Peldētāju Zuzannu», Jāņa Granta un Voldemāra Sauleskalna «Jūras vējos», Orlina Vasiļeva «Zemes paradīzi» un Balzaka «Pamāti». Repertuārs daudzpusīgs — latviešu un Vakarēiropas klasika, padomju un tautas demokrātisko valstu dramaturģija. Arī repertuāra kvalitāte visumā ļoti augsta. Zināmu vilšanās sagādāja vienīgi Balzaka sentimentalās lugas izvēle.

Viena no Liepājas teātra raksturīgākajām īpašībām ir tā, ka kolektīvs komplektējas no aktieriem, kuriem ir visai dažādas mākslinieciskās biografijas.

Kodolu šeit zināmā mērā sastāda vecākās un vidējās paaudzes aktieri, kas izauģuši, profesionālās iemaņas guvuši buržuāziskajā teātrī. Ilgaos gados viņi uzkrājuši lielu pieredzi, ieguvuši vingru skatuves tehniku, bet — tai līdzi — arī rutinu un šampus. Protams, pēdējos gados viss šis mantojums daudzārt pārvērtēts, izcīnīta sīva cīņa gan pret naturalisma, gan pret formalisma paliekām, nopietni studēti socialistiskā realisma mākslas pamati. Taču šīs tas no vecā vēl palicis.

Cita aktieru grupa, kurai teātri jau ir liels svars, pirms pāris gadiem ienākuši kolektīvā no Teātra institūta. Šie aktieri mācīti un audzināti pēc socialistiskā realisma principiem. Viņu radošo darbu neapgrūstina pagātnes «dzimzīmes», bet viņiem toties trūkst pieredzes, viņu izteiksmes līdzekļu apjoms vēl nav pietiekami plašs.

Kolektīvā ir arī tādi mākslinieki, kuriem nav nedz bagātas pieredzes, nedz arī nopietnas skolas. Nākdami uz teātri, viņi varējuši pagemt līdz vienīgi talantu un dedzīgu vēlēšanos kļūt par īstiem padomju māksliniekiem.

Lūk, no tik dažāda, raiba sastāva jārada vienots, saliedēts ansamblis, jo bez ansambļa skatuves mākslas nav un nevar būt. Līdz ar to priekšplānā izvirzās kolektīva audzināšanas uzdevums, neatlaidīga mācīšanās, kopīgas radošas sejas izveidošana. Viesizrādēs ar gandarījumu varējām konstatēt, ka šai virzienā jau panākts ļoti daudz. Nevienam nevar apgalvot, ka viņš uz skatuves būtu redzējis divus, trīs vai četrus dažādas spēles veidus, dažādas pieejas radošo uzdevumu atrisinājumam. Taču plaiss vietām pavid. Piemēram, Paulis Zālītis vai Zanis Kopštāls tēlu pasniedz daudz savādāk (ar sīki, smalki izstrādātiem paņēmieniem, starp kuriem dažādi kluvuši gandrīz vai mehāniski), nekā to dara Sigrīda Stungure vai Aleksandrs Maizuks (kuri cenšas uz skatuves netēlot, bet dzīvot, bet kuriem šai dzīvošanai dažkārt pietrūkst izteiksmes līdzekļu un paliek tukšas vietas). Taču ir arī pretējās parādības, kad redzam jauno, padomju augstskolā audzināto aktieri ieslīgstam atklātā formalismā.

Lai nu kā tas būtu, taču viesizrādēs redzētais skaidri pierāda, ka darbs vienota ansambļa radīšanā, kopīgas mākslinieciskās valodas veidošanā Liepājas teātri turpināms un pastiprināms.

Ļoti labs pasākums, ko veic liepānieki, ir Staņislavskas sistēmas studēšana — gan individuāli, gan pulcīšos. Tomēr pati galvenā skola ir un paliek praktiskais darbs. Vienīgi strādājot pie tēla, pie mizanscenas, domājot par attiecīgu pret partneri, par iekļaušanos tēlu sistēmā, par katra vārda, žesta un situācijas maksimālu izmantošanu lugas idejas atgādināšanai, — vienīgi šādā neatlaidīgā, konkrētā darbā aktieris iemācās savas teoretiskās zināšanas apvienot ar prakti, iegūt spēju savu leceri iemiesot tēlā. Tā arī ir īstā mācīšanās, un aktiera skolotājs šeit ir režisors.

No iepriekš teiktā izriet, cik svarīgi uzdevumi uzticēti Liepājas teātra režisoriem. Kā viņu darba panākumus atspoguļojo aplūkojamās viesizrādes?

Jāatzīst, ka par režītu Liepājas teātri, pamatojoties uz Rīgā redzētajām viesizrādēm, nopietni var runāt vienīgi attiecībā uz teātra galveno režisoru Nopelniem bagāto mākslinieku Nikolaju Mūrnieku un Villi Verneru. Vienīgā luga, kuras inscenējums veidots Nopelniem bagātā skatuves mākslinieka Zana

Braslas un Zana Kopštāla režijā, ir jau minētā Balzaka «Pamāti». Taču nezin vai vispār iespējams izvēlot no šīs lugas labu, realistisku izrādi.

Nikolaja Mūrnieka režisora darbā redzējām daudz nopietnu panākumu. Pats labākais, kas raksturo viņa daļradi, ir vienkāršība, mērķtiecība un tiešums. Šīs īpašības teicami atbilst ansambļa audzināšanas uzdevumam, kas veicama režisoram. Nikolajs Mūrnieks prot izlasīt lugu, saskatīt tās vadošo idejisko līniju un bez liekiem blakus gājieniem, bez ārīškiem efektiem virzīt pa to visu izrādi. Ļoti uzskatāmi tas parādījās «Zemes paradīzes» iestudējumā. Skaidri un loģiski, arvien pieaugošā kāpinājumā izrāde tuvojas mērķim, vienu pēc otra sagādama atvaļinātā Bulgārijas cariskās armijas majora Vitana Lazareva muļķīgās ilūzijas, ka cilvēks, ieraudamies savā personīgajā dzīvē, varētu izvairīties no sabiedrības cīņām un konfliktiem, kas brāzmo viņa tautā, visā cilvēcē.

Vislielākais režisora panākums šai izrādē ir tas, ka uz skatuves nedzīvo sevišķi, bet gan savstarpēji cieši saistīti, viens otru ietekmējoši, virzīti tēli. Tas jau ir ansamblis, kaut gan uz skatuves darbojas dažādu skolu un paaudžu aktieri. Lai kādas būtu aktieru mākslinieciskās biografijas, tomēr redzam, ka Zana Kopštāla tēlotais Lazarevs vienmēr ir attiecīgajai situācijai atbilstoša kontaktā ar komunisti Slavku (Malvine Ustube), savu meitu plantisti Lili (tēlo Sigrīda Stungure), viņas vīru, komunistiskās partijas cīnītāju architektu Savu Veļčkovu (Voldemārs Zandbergs) un citiem lugas personāžiem. Tas nozīmē, ka aktieri, lugu iestudējot, daudz strādājuši, mācījušies, likuši lietā Staņislavskas studijas iegūtās teoretiskās zināšanas. Bet ka darbs lugas sagatavošanā varēja būt vēl nopietnāks, liecina daži ārīšīgi paņēmieni, nepareizi izvēlēta stāja Savas Veļčkova tēla un brīžiem samanāmā «koķetēšana» ar publiku, ko pieļauj Sigrīda Stungure, kura tiklab šī, kā arī vairākos citos Rīgā sniegtajos uzdevumos pierādījusi, ka viņa ir nopietna aktrise.

Nikolaja Mūrnieka režijā veikts arī «Peldētāju Zuzannas» inscenējums. Tas ir Liepājas teātra pats jaunākais darbs, kura pirmizrāde notika jau Rīgā. Andreja Upiša komedijas iestudējuma pārliecinoši redzējām gan N. Mūrnieka režisora darba stiprās, gan arī vājās puses. Ar krietniem panākumiem strādāts, lai izveidotu spilgtus, realistiskus, bagātājam dramaturģiskajam materiālam atbilstošus tēlus. Šai ziņā sevišķi lielas sekmes guvis Vilis Ver-

ners (Klebergs), Girts Bumbieris (Bau-manis), Ernests Karelis (Vabiņš), Paulis Zālītis (Grāve), Amālija Jaunvalka (Baumaņa kundze) un Mirdza Mākalne (Kleberga kundze). Milzīgs satiras spēks ietverts šajos tēlos. Bet darbs nav padarīts līdz galam. Ja režisors pacenstos izrādi vērot atsevišķos skatos, posmos sadalītu, uzņemtu sava veida kinogramu, viņš redzētu, ka, piemēram, trešā cēliena beigās un ceturtā cēliena sākumā ir vairākas tukšas vietas, kur lugas attīstība apstājas un tēlu vietā stājas pārgērbti un nogrimēti aktieri, kas vienkārti deklamē tekstus, nelikdami par partneri ne zinīs.

«Peldētāju Zuzannas» izrādē patīkamu pārsteigumu sagādāja ļoti dzīvais, dažnedažādās krāsās dzirkstošais Alises tēls, ko ar lielu temperamentu veidojusi Zigrīda Rūtiņa. Var tikai priecāties, ka jaunajai, no mākslinieciskās pašdarbības nākušajai aktrisei uzticēta tik atbildīga loma. Tas patīnās viņas neapšaubāmā talanta nobriešanu. Skaidrs arī tas, ka tieši ar Z. Rūtiņu režisors ir ļoti daudz strādājis. Bet N. Mūrnieka nopelns būtu vēl lielāks, ja viņš būtu palīdzējis jaunajai aktrisei atrast Afisē ne tikai nebēdīgu, pār-galvīgu meiteni, bet arī cilvēku, kas grib izrauties no savas sasmakušās vides, taču nespēj to izdarīt. Jo tādu nevarīgu šī vide viņu izaudzinājusi. Tā tēls kļūtu daudz dziļāks un atbilstošāks autora iecerai.

Vairāk režisora palīdzības, plašāku un daudzpusīgāku traktējumu varēja vēlēties arī Artura Kleberga tēla veidojumā. Aktieris Arkadijs Feldmanis nav ticis ar uzdevumu galā. Liekulīgo teoloģijas kandidātu visu laiku redzam vienā apgalmojumā.

Sevišķi grūtu uzdevumu Nikolajs Mūrnieks uzmēmis, vadīdams režiju «Jegora Buličova un citu» iestudējumā, turklāt pats tēlojams titulomū. Maksima Gorkija lietišķās lugas uzņemšana teātra repertuārā ir visnotaļ apšveicama. Ļoti labi arī tas, ka Nikolajs Mūrnieks, būdams ne tikai režisors, bet arī talantīgs, pieredzes bagāts aktieris, savus spēkus pārbauda un norāda tādā ārkārtīgi sarežģītā, milzīgu talantu prasošā darbā, kāds ir Jegora Buličova tēla veidojums. Taču režisora un aktiera uzdevumu vienlaicīgā uzņemšanās, šķiet, bijusi nepareiza. Gluži dabiski, ka, pats lielāko daļu būdams izrādes centrā, N. Mūrnieks nevarēja izvadzīgo uzmanību pievērst pedagogiskajam darbam, kuram tieši šai lugā ir sevišķi daudz pateicīga materiāla. Tādēļ arī iznācis, ka visvairāk neveikumu un nepilnību gan tēlu traktējumus, gan

mizanscenu atrisinājumos ir tieši tajos posmos, kur uz skatuves ir pats Jegors Buličovs. Šis apstāklis droši vien bijis galvenais cēlonis tam, ka pārāk šaurs, bez iekšējās dinamikas, bez pārvēldota, jaunā pakāpē pacelta paša Buličova rakstura atkārtotuma iznācis viņa meitas Aleksandras tēls un ka istā vieta izrādē nav ierādīta ne Ksenijai, ne Glafirai. No otras puses, vajadzīgās kontroles pietrūcis arī pašam Nikolajam Mūrniekam. Tādēļ tēlu palaikam aizēno nenozīmīgi sadzīves atribūti, tas ieslīgst mazsvarīgās blakus līnijās, zaudē monumentalitāti un filozofisko vispārinājumu.

Gaišu, optimistisku izrādi Liepājas teātris radījis, inscenējot J. Granta un V. Sauleskalna lugu «Jūras vējos». Te par režisoriem darbojušies Nikolajs Mūrnieks un Vilis Verneris. Laikam tādēļ, ka abi talantīgie mākslinieki varējuši viens otru atbalstīt un papildināt, viņi, neraugoties uz to, ka daudz darba ieguldīts tieši režisoru pienākumus veicot (ko apliecina izrādes kopīgais augstais līmenis), spējuši radīt visgatavēkos tēlus: N. Mūrnieks — Stagi un V. Verneris — Pakalnu. Īpaši liels režisoru nopelns ir jauniešu grupas atdzīvināšanā, individuālu iezīmju, atmiņu paliekot raksturojumu piešķiršanā gan Ausmai Cielavai (Skaidrite Noriņa), Lidijai (Mirdza Mākalne) un Alvinei (ar savilpojošu siltumu tēloja Z. Rūtiņa), gan Pēterim (Jānis Gudriķis) un Andrejam (Visvaldis Alše).

Vīrišķīgi vienkāršs, darbībā mērķtiecīgs lugas pirmajās ainās ir Straup-upa tēla veidotājs V. Zandbergs. Vēlāk tēls atslābst un izplūst. Sulīgi, stingrās līnijās enerģisko Vagulienī tēlo M. Ustube. Šķiet, ka G. Bumbierim lugas pirmajā pusē vajadzētu vairāk domāt par kolchoza priekšsēdētāja pāraugšanas perspektīvām. Pašreizējā traktējumā krietni cilvēka rakstura iezīmju viņam ir pārāk maz. Grūti ticēt, ka no šāda plēnā un tiepās kaut kas prātīgs varētu iznākt.

Spēcīgi, nevalroties no asiem satīriskiem līdzekļiem, noraksturoti tēli, ar kuriem autori un teātris izsmē dažādas buržuāziskās pagātnes paliekas ļaužu apziņā. Te vispirms jāpiemin Rozalija Pupina (Dzidra Ritenberga), Sīga (Jānis Lūsēns) un Tūdālene (Zeltīte Buša).

Pareizi, bez šādos gadījumos parastajiem pārspīlējumiem viltīgi ienaidnieku Pumpuru tēlo Aleksandrs Maizuks. Šai virzienā E. Karelim dēvētu mazliet revidēt Sklaņa tēlu.

Visumā «Jūras vēju» inscenējumā ir daudz krietnu sasniegumu, un izrāde patiesi savijpo skatītājus.

To pašu ar pilnām tiesībām varam teikt par visu viesizrāžu ciklu kopumā. Uzskatāmi pārliecinājušies, ka Liepājas teātri strādā talantīgs un jaunrades spara pilns kolektīvs, rīdnieki gaidīs to pie sevis cīemos arī nākamgad.

J. Pabērzs

E. BRIEDIS SASTATNES TALLINAS IELĀS

Tas notika ceļā no Pernavas uz Tallinu. Netālu no mazās Mārmajas pilsētiņas šosejas malā stāvēja pelēks «Moskvīts» ar nomontētu riteni, bet blakus mašīnai — neliela auguma, ādas jakā tērpes vīrietis, kura galšos matus klāja bieža putekļu kārtā.

— Vai nevarētu mani pagemt līdz uz Tallinu? — krieviski viņš runāja tekoši, tikai ar īgauniem raksturīgo mīksto akcentu. — Man šovakar jābūt darbā, «Moskvītam» sūtišu pakal avari-ju mašīnu.

Durvis aizcirtās, motors iedūcās, mēs turpinājām ceļu. Pirmos piecdesmit kilometrus jaunais paziņa runāja tikai par avariju, apsūdzēja sevi nolaidībā un vieglprātībā, jo bija paņēmis līdzi tikai divas rezerves riepas. Pēc katra teikuma viņš cieši saknieba plānās, enerģiskās lūpas, zilajās acīs zibsnīja dusmas un īgnums. Un tomēr varēja manīt, ka viņš uz šo notikumu raugās ar humoru, par kuru liecināja arī sīkās krunkas ap lupu kakliņiem un acīm.

Šosejas malā pavidēja plāksne ar uzrakstu «Tallinas pilsētas robeža», un tūdaļ skatienam paverās savdabīga ainava — abās pusēs zaļumos grima vienstāvu mājas ar greenām verandām un sarkanām šifera jumtiem. Vairākus kilometrus gar Pernavas šoseju pletās vesela šādu ēku pilsētiņa. Ievērojās mūsu interesi, avarijs cietušais tallinietis paskaidroja:

— Tā ir somu mājiņu kolonija, kas te uzcelta pēc kara. Dažām ir viena istaba un virtuve, lielākajai daļai divas istabas, daudz bērnu ģimenēm piešķirta trīsistabu dzīvokļus. Šādu māju var uzcelt 48 stundās, jo visas tās satur divas numurēdas un izjaukamas, — viņš stāstīja ar pieaugošu deģsmi. — Dzīvokļos ir visas ērtības, eternīta sienas pat bargākajā ziemā pasargā no

aukstuma. Un, iedomājieties, tāda māja ar virtuvi, lielu istabu, verandu un nepieciešamo inventāru maksā tikai 7000 rubļu! Tāpēc daudzas ir iemītnieku personīgais īpašums, pārējās mājas iestādes un rūpnīcas cēlušas savu darbinieku vajadzībām.

— Cik Tallinā šādu māju?

— Kas tās var saskatīt! Pēdējā laikā Padomju Igaunijas galvaspilsētā mājas aug kā sēnes pēc lietus — gan individuālas, gan komunālas. Līlekilas rajonā vien ar piecsmiņi talliniešu būvē sev mājiņas. Vai jūs ļoti staidzāties? ... Labi, tad nogriezīsimies pa kreisi, parādīšu jums šo jauno pilsētiņu.

Lūk, mūsu jaunais ceļa biedrs aizmirsu savu neveiksmi un bēdas par pilsuājam riepām. Viņa ierunājās Tallinas patriota lepnums un vēlēšanās parādīt ciemiņiem pilsētas izaugsmi padomju varas gados.

Atkal braucām pa asfaltētu šoseju, kuru individuālo celtnieku vajadzībām būvējusi pilsētas izpildu komiteja. Mūsu priekšā iznīra koši zaļi dārzli, augļu koki, starp kuru kuplajām lapotnēm pret debesīm slējās kārnīgu vai šifera jumtu asās šķautnes. Bija sestdienas vakars, un visur rosiņas darbaļaudis — vienā vēl mūrēja mājas sienas, otri beidza krāsot apmetumu, citi, kuru mītnes jau gatavas, izdalīja dāru dažādiem košuma stādiem. Turpat blakus pacēlās divi lieli četrstāvu nami, veldodami šīs nomaies kultūras centru. Vienā ierīkota septiņgadīgā skola, otrā valdība atvērusi dažādu veikalus, lai šejienes iedzīvotājiem nebūtu jābrauc uz centru pēc produktiem un rūpniecības precēm. Arī elektriskais vilciens tagad pietur Līlekilā.

Braucot tālāk, te pa labi, te pa kreisi bija redzamas varenas jauncelt-

nes, fabriku korpusi, sastatņu apjozi dzīvojamie nami.

— Šeit ceļ šokolādes fabriku «Kalev», šeit ceļ republikas lielāko kino-teātri «Leningrada», lūk, jūras krastā top mūsu kinostudijas jaunā ēka, — paskaidroja nenogurstošais tallinietis. — Tas ir nesen pabeigts Kalnrūpniecības tehnikums, šajā piecstāvu namā audzēkņu internats, bet blakus dzīvo mācību spēki. Mēs vispār cenšamies vienlaicīgi ar rūpnīcām un iestādām celtnēm būvēt dzīvojamos namus nākamajiem strādniekiem un darbiniekiem. Kad es būvēju šo maizes fabriku, kas dienā dod piecdesmit tonnu produkcijas, — viņš parādīja lielu mūra ēku, — leplānoju veselus strādniekus ciematā. Tāpēc ļaudis tik labprāt nāca šurp strādāt.

Viņa valodā ieskanējās jauni toni. Pēc daudzliem skatītiem un piemēriem varēja just, ka runā lietpratējs, kas pašos pamatos pazīst Tallinas celtniecības problemas. Izrādījās, ka mūsu ceļa biedrs Pēteris Vigels ir PSRS Celtniecības ministrijas darbinieks, tevērojama Tallinas būvniecība galvenais inženieris. Pēckara gados viņš uzcēlis lielu maizes fabriku, mašinbūves rūpnīcu, atjaunojis un paplašinājis Baltijas Manufaktūras korpusus, vadījis saldētavas un astoņu dzīvojamo namu pilsētiņas būvdarbus. Pašlaik viņa vadībā cēla dzelzsbetona ražošanas kombinātu ar strādnieku kopmītni un ciematu, bet pašā Tallinas centrā — Rātslaukumā — lielu dzīvojamo namu, kura architektūra pieskaņota vecpilsētas sirmo ēku stilam.

Tuvojāmies laukumam, kur 350 strādnieku cēla dzelzsbetona rūpnīcu, kas apgādās visus pilsētas būvdarbus ar izturīgu materiālu. Ja ievēro, ka jau gada beigās šie korpusi dos pirmo gatavo produkciju, nodarbināto ļaužu

skaits liekas niecīgs. Bet tūdaļ varēja pārliecināties, ka termiņš nebūt nav no gaisa grābts:

— Manā objektā ir seši jaunākās konstrukcijas celtni, — stāstīja inženieris un ar roku norādīja uz staltu metāla konstrukciju, kas sniedza ķieģeļus un dzelzs detaļas piecu stāvu augstumā.

Laikuma viņa galā vēl strādāja vairāki ekskavatori un kanalu rokamās mašīnas, sagatavodamas pamatus dzelzceļa nozarējumam, bez mītas darbojās transportieri, piegādādami strādniekiem jau iepriekš sagatavotus materiālus un detaļas. Stāvēt būvlaikuma vidū un raugoties apkārtējā rosībā, ieklausoties nepārtrauktajā darba dimā un Pētera Vigēla isajos paskaidrojumos par paredzēto dzelzsbetona ražošanas pilnīgo mehanizāciju, zuda šaubas par plānu realitāti.

Ceļā uz inženiera dzīvokli, tieši preti Stajna laukumam redzējām septiņu stāvu dzīvojamā būvdarbus.

— Te strādā mūsu izcilā mūrnieka Kjarbera brigade, — stāstīja Vigels. — Viņa ļaudis septiņos gados uzcēluš 35 lielas ēkas. Par godu Igaunijas PSR 13. gadadienai viņi tagad vēl vairāk kāpinājuši darba tempus.

Par mīzīgajām izmaiņām Igaunijas tautas dzīvē stāsta ne tikai šīs neskatāmās jaunās rūpnīcas un dzīvojamie nami, kuros būvē darbaļaužu dzīves līmeņa celšanai. Jo spilgti tās liustre paša Pētera Vigēla inženiera gaitas.

Arī viņa tēvs strādāja būvdarbos. Bet kāda milzīga atšķirība starp tēvu un dēlu likteņiem! Vecajam Rene Vigēlam bija tikai divu klašu izglītība, no rīta līdz vakaram viņš uz savas sūrstošās muguras nesa ķieģeļus pa līganām sastatņu lāpām. Un cik nožēlojamas bija māteles mazajā Rakveres pilsētiņā! Viņa dēli gribēja celt citus namus — lielākus, ērtākus, skaistākus, kuros dzīvotu brīvas tautas brīvīte dēli un

meitas. Pēcpusdienās, kad bija beigušās mācības skolā, viņi devās uz būvlaukumu, lai peiniu naudu iecerētajam studijām. Šī neatlaidība vainagojās panākumiem — jaunle Vigeli iekļuva Tallinas augstskolā. Taču jau 1939. gadā Pēteris atmēta studijām ar roku. Ne jau tādēļ, ka pietrūka gribas spēka; arī iztikas minimumu varēja sapelnīt ar privatstundām. Tai laikā viņš saprata, ka būvīnženieri buržuāziskajai Igaunijai nav vajadzīgi — rūpniecība nīkuloja, arī dzīvojamo namu celtniecība nevienam nerūpēja.

Tikai pēc vēsturiskajām 1940. gada dienām, kad Igaunijas tauta nokratīja buržuāzijas jūgu un nodibināja savā zemē padomju varu, Pēterim Vigēlam paverās plašas perspektīvas. Bet faktiski lebrukums izjauca viņa celtniecības plānus. Padomju Armijas rindās un kara slimnīcu būvdarbos tālajā Kazanā un Taškentā jaunais Igaunijas patriots cīnījās par dzimtenes atbrīvošanu un kā viens no pirmajiem atgriezās Tallinā, lai atjaunotu fašistu izpostīto pilsētu.

Trīs Igaunijas PSR Augstākās Padomes Prezīdija goda raksti, dzīvokļa skaistā iekārta un pārtība, kas saņemta, pateicoties pašizlīdzīgā darbā nopelnītajam premijām, daudzas ēkas Tallinas ielās, kuras būvīnženieris ar pilnām tiesībām sauc par savām, liecina par Pētera Vigēla trausmaino darbību pēckara gados.

Viņa celto ēku smalles mums vēl māj atvadu sveicienus, kad mašina jau atkal joproj uz Rīgu. Pārī tam paceļas Tompeas cietokšņa «Garāls Hermanis», kas savā ilgajā mūžā redzējis daudz netaisnības un aspinu spaidu, bet tagad plīvina vējā sarkano brīvības karogu, vecā rātsnoma atjaunotais tornis, kura drūmā fasade ir XIV gadsimta arhitektūras piemineklis, bet kura plašajās zālēs Tallinas Darbaļaužu deputātu padome tagad izstrādā republikas galvaspilsētas tālākās attīstības plānus.

Feletons

„Kā velns laidās pāri Gaujai“

Vai jūs zināt Siguldas vēsturi? Šīs daudziem un dažādiem notikumiem un faktiem bagātās vēstures nepārziņāšanās dēļ jūs kādreiz varat nonākt nevēlā stāvoklī. Jūsu pašu meita vai dēls, pārkāpis desmit gadu sliekšni, kādreiz negaidīti var palūgt:

— Tēt, aizbrauksim uz Siguldu!

Un tad, nokļuvuši tur, jūs būsit spiesti atzīt, ka nespējat atbildēt pat uz viselementārākajiem jautājumiem par Siguldu.

Bet Rīgā ir uzņēmīgi ļaudis, kas nolēmuši parpētīties, lai turisti šādā apkaunojošā stāvoklī nenokļūtu. Te jāpiemēta, ka šie ļaudis nemaz nealkst popularitātes un pat izrādījušies neparasti kautrīgi — viņi noslēpuši savus vārdus. Tāpēc mēs esam spiesti plevēst visu mūsu uzmanību nevis autoriem, bet gan viņu darbam.

Šis «darbs» saucas «Vidzemes Sveice» un domāts skolotājiem un vecākiem, kas rīko ekskursijas uz Siguldu, lai, starp citu, iepazītos ar tās vēsturi. Isāk sakot, mūsu priekšā ir sešpadsmit lappuses ar rakstamasiņu pārskatīta teksta, kur leģendās jauca ar īstenību, kur ir viss kas — trūkst tikai Siguldas patiesās vēstures.

Daudzas lappuses kronikā veltītas Siguldas kareiviskajai pagātnē. Atzīmēts, piemēram, ka «1210. gadā igauņi ar lieliem karapulkiem ielenkuši Vecčesu pili pie Arāšu ezera, un, kad to uzzinājuši ridznieki, viņi devušies uz Siguldu». Vai viņi to saņēguši, nav zināms. Drīzāk gan, jādomā, ka nē, jo, spriežot pēc anonīmo vēsturnieku ziņām, Sigulda tolaik klāņojusi apkārtnē. Saskaņā ar «kronistu» apgalvojumu tikai pēc 679 gadiem, t. i., tikai «kopš 1889. gada Sigulda atrodas 50. kilometrā ziemeļaustrumos no Rīgas». Gluži dabiski šajā sakarībā ir pieņēmums, ka Sigulda kādreiz atradusies slūņajā kilometrā dienvidrietumos vai astoņdesmitajā kilometrā dienvidaustrumos no Rīgas! Diemžēl, nekas tuvāk par Siguldas manevrēšanu ap Rīgu nav pateikts.

Notikumi, kuru šie kronisti traktē savā «darbā», ir senu dienu stāsti. Rēķinādamies ar senumu, «gudrie vēsturnieki» atzinuši par iespējamu izlaist dažas «detāļas» un, piemēram, nemaz nerūnāt par Baltijas un slāvu tautu daudzu gadslimtu ilgo kopīgo cīņu pret svešzemnieku jūgu. Tādus «slukumus» kronisti nav uzskatījuši par vajadzīgu pat pieminēt, steigdamies pavēstīt citus, «interesantākus» faktus, kas smelti no Siguldas «personīgās kronikas». Šī kronika dara zināmu, ka Sigulda savā mūžā piederējusi daudziem saimniekiem: pāvesta bīskapiem, katoļu landmaršālam, melngalvju bruņiniekiem, poļu šlachtičiem, zviedru pulkvedim, atkal poļu šlachtičiem, vēlreiz zviedram...

«Sākot ar 1621. gadu, Sigulda atkal pieder zviedriem. 1737. gadā Krievijas cariene Anna atdavināja Siguldu savam ģenerālfeldmaršālam grafam Lasljam. Vēlāk Siguldu iegūst grafs Borchs. Grafienī Borchu (kuru acīm redzot pameta grafs, kas ieguva Siguldu — G. G.) apprecēja Charkovas gubernators kņazs Kropotkins». Kāda smalka un nevainojama sva-

rigāko vēsturisko procesu un notikumu pārziņāšana!

Siguldai bijušas «nešķiramas māsas» — Krimulda un Turaida, kā arī citi rada gabali, no kuriem tuvākā radniecība bijusi Gauja. Savukārt Gaujai bijusi māsa Tirza. Tikai šoreiz tā bijusi «atšķirta» māsa. Kādreiz, kad māsas mierīgi pastaigājušās pa tirumiem, Tirza pateikusi, ka viņa esot gudrāka un spēcīgāka par Gauju. Izcēlies strids, un to māsas nolēmušas izšķirt ar «krosa» palīdzību: kura pirmā aizskries līdz jūrai, tā būs gudrāka un spēcīgāka. Tirzu leģendusi postā tās pārliecīgā pašpārvība. Neizpētījuši maršrutu, tā no starta vietas sākusī skriet uz austrumiem un bijusi jau pavisam tālu no jūras, kad godīgā Gauja panākusi to, lai norādītu uz viņas kļūdu...

Pārstāstot leģendas, autori tā saļaukuši vēsturi ar izdomājumiem, ka galu galā šīs saļaukums izskatās patiešām «leģendārs»...

...Tajos interesantajos laikos pāri Gaujai laidies velns. Nav zināms, kurp viņš isti laidies. Anonīmie vēsturnieki to pasaka visai nenoteikti: «Velns laidās pāri Gaujai no Jūdāžiem Pabažu virzienā». Bet tajos laikos, sakarā ar tehnikas pavisam primitīvo attīstības pakāpi, lidojumi nav bijuši nekādi drošie pat velniem. Tā gadījies, ka velns virs Gaujas piedzīvojis avariju, noturēdams galva rīta dziesmu par nolaišanās signālu. Kronisti to pastāsta šādiem vārdiem:

«Izdzirdis ledziedamies gaili, velns izbalējis ledziedās aļā. Ar savu elpu viņš piekvēpināja alu melnu. Vakarā viņš izlidoja no alas un iekrita Gaujas atvarā, kur sēdēt vēl šobaltdien, reizumis leraudams pie sevis neuzmanīgus alas apmeklētājus».

Acīm redzot šā «saistošā» notikuma atstāstītāji bijuši ārkārtīgi uzmanīgi, jo paši nav nokļuvuši to alas apmeklētāju skaitā, ko «velns ierauj pie sevis». Zēl! Viņus vajadzēja, ja ne gluži «ieraut» pie velna Gaujas atvarā, tad vismaz saukt pie atbildības par tamlīdzīgu murgojumu izplatīšanu un propagandēšanu.

Mēs interesējamies par šiem murgiem arī tāpēc, ka minētais «dalīrādes paraugs» ar lepo nosaukumu «Vidzemes Sveice» kļuvis par tirdzniecības darījumu objektu. Lietā tā, ka šis «vēsturiskais sacerējums» pārdots daudzām skolām un citām bērnu iestādēm kā paraugteksts, kas izmantojams, rīkojot ekskursijas uz Siguldu. Eksemplārs, ar kuru mums bija izdevība iepazīties, nokļuvis Valsts Rīgas vēstures muzejā kā nevēsturiskas, antizīnātniskas un antipedagoģiskas tumsonības un analfabetisma eksponāts. Katrs šāds eksemplārs, kā noskaidrojies, iznāks skolām 10—15 rubļu.

Varbūt daži skolu vadītāji spēs atcerēties, kam viņi maksājuši naudu, no kā legādājušies šo «vēsturisko dārgumu» un palīdzēs sameklēt tā autorus. Vai tad var palikt bez pateicības tādi pūļņi, tādā «gādībā» par padomju bērniem!

G. Gaujmalis

Jaunas grāmatas

Latvijas Valsts izdevniecības apgādā iznākušas šādas jaunas grāmatas:

Andrejs Olšanskis. **Spirgtals veļs** (Viencēlienu bibliotēka). 32 lpp., 5.000 eks., Rbl. 0,85.

I. Kasumovs. **Laimīgā diena** (Viencēlienu bibliotēka). 28 lpp., 5.000 eks., Rbl. 0,65.

M. Režičikovs. **Cilvēki no mūsu krasta** (Viencēlienu bibliotēka). 28 lpp., 5.000 eks., Rbl. 0,70.

I. Lukovskis. **Triskāršais mežs** (Viencēlienu bibliotēka). 40 lpp., 5.000 eks., Rbl. 1,05.

V. Potjomkina un H. Heronskisa. **Dārkopji** (Viencēlienu bibliotēka). 12 lpp., 5.000 eks., Rbl. 0,25.

A. Simukovs. **Melitenītes daljviņas**. 92 lpp., 2.000 eks., Rbl. 2,65.

T. Novikovs. **Personīgā lieta** (Viencēlienu bibliotēka). 24 lpp., 5.000 eks., Rbl. 0,55.

S. Maršaks. **Miera sardzē**. 24 lpp., 25.000 eks., Rbl. 0,40.

Augusts Jakobsons. **Lapsa, vilks un lācis**. 132 lpp., 10.000 eks., Rbl. 3,35.

Jānis Ivanovs. **Piecas preludijas klavierēm**. 12 lpp., 500 eks., Rbl. 1,50.

Mākslinieks K. Hūns. **Gleznas reprodukcija — Prestas apkārtnē**. 7.500 eks., Rbl. 1.—.

Mākslinieks J. Fedders. **Gleznas reprodukcija — Siguldas miniatūra**. 7.500 eks., Rbl. 1.—.

ŠONEDĒĻ

Sodien Rīgas Kulturas un atpūtas parka **Brīvdabas teātri** plkst. 15 PSRS Jūras Kara Flotes dienai veltīts referāts un koncerts; plkst. 18 LPSR Valsts Operas un baleta teātra mākslinieku koncerts; **Leļļu teātri** plkst. 13 izrāde krievu valodā «Lapsa viltnece».

30. jūlijā Dzintaru koncertzālē PSRS Muzikas fonda Latvijas nodaļas rīkotais Padomju dziesmu vakars. Piedalās komponisti Stajina premijas laureāti Serafims Tujikovs un Margeris Zariņš un Marks Fradkins, solisti — Vera Davidone, Vjačeslavs Sirokovs un Viktors Grundulis, muzikas zinātnieka Pēteris Pečerska ievadvārdi. Sākums plkst. 21.

KLAUSIETIES PA RADIO

Svētdien, 26. jūlijā, pa viļņi 521,7 m: plkst. 11.30 koncerts «Miklas». Plkst. 15.30 koncerts-pārruna «Jāzeps Vītols», veltīts komponista 90 gadu dzimšanas dienas atcerē. Plkst. 19.45 koncerts ar radioklausītāju sastādītu programmu. Plkst. 20.45 radioapskats «Pa Rīgas teatriem un koncertzālēm». Plkst. 22.15 literārs raidījums pēc klausītāju vēlēšanās. I. Lēmana romāna «Pēdējais gads» fragmentis. Plkst. 22.40 koncerts, veltīts padomju jūrniekiem. Pa viļņi 222,4 m: plkst. 21.00 simfoniskā koncerta I daļas pārtraide no Dzintaru koncertzāles. Plkst. 22.05 literārs raidījums. E. Vilka raksts «Miera un tautu draudzības festivāls». Plkst. 22.25 simfoniskā koncerta II daļas pārtraide no Dzintaru koncertzāles.

Pirmdien, 27. jūlijā, pa viļņi 521,7 m: plkst. 21.00 E. Pakules un A. Daškova koncerts. Plkst. 21.20 literārs raidījums, veltīts V. Korolenko atcerē. V. Korolenko stāsts «Savādniece».

Otrdien, 28. jūlijā, pa viļņi 521,7 m: plkst. 21.00 simfoniskā koncerta I daļas pārtraide no Dzintaru koncertzāles. Programā viegla muzika. Plkst. 21.40 literārs raidījums. Azerbaidžāņu rakstnieka A. Askerona tēlojums «Novatori». Plkst. 22.30 koncerts «Atbildes uz radioklausītāju vēstulēm». Pa viļņi 222,4 m: plkst. 20.00 literārs raidījums «Teātris pie mikroфона». A. Upiša komēdijas «Peldētāja Zuzanna» radio-montaža LPSR Valsts Lēpājas Dramas teātra aktieru izpildījumā. Plkst. 22.00 simfoniskā koncerta II daļas pārtraide no Dzintaru koncertzāles.

Trešdien, 29. jūlijā, pa viļņi 521,7 m: plkst. 20.15 Taļjānas Goldfarbes koncerts. Plkst. 21.15 literārs raidījums «Jaunā maiga». Ceturtdien, 30. jūlijā, pa viļņi 521,7 m: plkst. 12.30 revolucionāras dziesmas. Plkst. 17.25 padomju komponistu patriotiskas dziesmas. Plkst. 20.00 koncerts-pārruna «Jaunie mākslinieki — Konservatorijas absolventi». Plkst. 21.40 literāri muzikāls raidījums krievu valodā «Brāļu saimē». Plkst. 22.30 padomju tautu muzikas koncerts.

Piektdien, 31. jūlijā, pa viļņi 521,7 m: plkst. 19.30 simfoniskā koncerta I daļa. Plkst. 20.30 simfoniskā koncerta II daļa. Plkst. 22.30 literāri muzikāls raidījums «Savāksve dzeja». Plkst. 23.00 koncerts ar radioklausītāju sastādītu programmu. Pa viļņi 222,4 m: plkst. 19.30 Milutina operete «Trembitā». Sestdien, 1. augustā, pa viļņi 521,7 m: plkst. 18.45 jauno mākslinieku koncerts. Plkst. 19.30 Stogarenko simfoniskā svīta «Lesas Ukrainas atcerē». Plkst. 21.40 literārs raidījums, veltīts Lesas Ukrainas atcerē. Plkst. 22.30 Gadžibekova muzikāla komēdija «Aršīn-Mal-Alans». Pa viļņi 222,4 m: plkst. 20.30 Konservatorijas studentu kokaletāju ansambļa koncerts.

Literāta piezīmes

STARPTAUTISKĀS VIENOŠANĀS SABOTIERI

Simtiem miljonu cilvēku, kas ar nepacietību gaida miera nodibināšanu Korejā un ar cerību un gandarījumu nesen uzņēma vēsti par pēdējā stridīgā jautājuma — karagūstekņu repatriācijas problēmas — nokārtošanu, tagad ar bažām un nemieru vēro, ka āreji it kā nesaprotamu lemeslu dēļ sarunas Korejā atkal tiek ievilcinātas, kamēr karadarbība un asinsizlīšana turpinās.

Patiešām, vēl pirms pusotra mēneša amerikāņu prese vienbalsīgi zvērēja, ka vienīgais šķērslis karadarbības izbeigšanai Korejā esot karagūstekņu jautājums. Un tagad! Jā, — saka tagad ASV politiķi, — tā mēs arī patiesi domājam, bet pašreiz esam uzdrūšies pilnīgi negaidītam šķērslim — Li Sin Mana pretestībai.

Ja tā ir patiesība, iznāk, pirmkārt, ka paši ASV valdītāji ir pārsteigti par notikušo pamiera sarunu izjaukšanu un, otrkārt, ka tā dēvētā «ANO vīrspavēlniecība», kura apgalvo, ka «reprezentē 40 valstu bruņotās spēkus», pēkšņi nespēj tikt galā ar nīcīgu marionešu kliķi, kuru tā līdz šim komandēja kā pēdējos sulaiņus un rokaiņas. Tātad ASV valdība ir... pārsteigta, kaut gan Li Sin Mana provocācija amerikāņu preses suflera loma ir zināma visai pasaulē, kaut gan angļu prese ne reizi vien brīdinājusi no «gaidāmās Seulas akcijas pret pamieru», kaut gan pats Li Sin Mans neskatāmas reizes draudēja ar karagūstekņu jautājuma izņemšanu «reizī par visām reizēm» un paziņoja, ka neielaidīs Korejā indiešu karaspēku. Par visu to rakstīja visu zemju laikraksti. Tikai ANO pavēlniecība nekā nepamanīja. Te tiešām dabā vecās parunas vārdiem: kas tic, dabu dālderī.

Pieņemsim kaut uz mirkli, ka Li Sin Mans rīkojies, kā saka, patiešām uz savu galvu, izlaizdams ap 30.000 karagūstekņu no amerikāņu apsargātām karagūstekņu nometnēm: un ar varu pārversdams «atbrīvotos» par tā dēvētās Korejas republikas armijas rekrutiem. Bet vai tad nepietiktu ar vienu kārtīgu saimnieka blāvēnu, lai Seulas ķēlariņš paklausīgi izpildītu visus bosa rīkojumus, atcerēdamies, ka viņa vieta ir un paliek to zābakaižu vidū, kuri tikai turas uz amerikāņu durkļiem un ar amerikāņu dolariem.

Pat angļu prese ar neslēptu ironiju komentējusi ziņojumu par Elzenhauera speciālā vēstnieka Robertsona oficiālajam audiencēm un diplomātiskajām sarunām ar Li Sin Manu, ziņojumus, kuros amerikāņu aģentūra iztēloja Li Sin Manu kā neatkarīgu suverēnu, bet Robertsonu kā pazemīgu lūdzēju. Angļu preseī bija jāatzīst: lai cik Li Sin Mans piepūš vaigus, marionete paliek marionete un Seulas komēdija ar sadalītām lomām ir un paliek komēdija ar amerikāņu režiju un amerikāniskiem aktieriem, kaut gan vienam no tiem ir mērķis dienvidkorejiešu akcents.

Patiešām, nav jābūt lielam politiķim, lai redzētu, ka pamiera sarunas Korejā sabotē ar ASV valdības aprindu ziņu un svētību, ka šo sarunu ievilkināšana un asinsizlīšanas turpināšana vispirms vainojami tie, kas stāv aiz Li Sin Mana klīķes muguras.

Tiesa, brīžiem amerikāņu presē saņemam vesel jandaliņš pēc melodijas «Urā! Li Sin Mans ir piekāpies! Tas ir mūsu nopelns! Tagad jūs redziet, cik dārgs mums miers!» Taču pietiek rūpīgāk analizēt visai apšaubāmās un svārstīgās ziņas no Seulas, un uzreiz kļūst skaidrs, ka runa nav vis par Li Sin Mana piekāpšanos, bet gan par iepriekš minētās amerikāņu komēdijas kārtējo cēlienu, kurā sprāsts uzdevums pamieram palikt apakšā bumbu ar laika degli. Degļa garums nav liels — tikai trīs mēneši. Ja triju mēnešu laikā politiskā konference, kuru sasauca Korejas vienošanās problēmas atrisināšanai, nebūs panākusi pozitīvus rezultātus, — ziņo amerikāņu aģentūra no Seulas, — Li Sin Mans pieprasa sev brīvas rokas karadarbības atjaunošanai. Šādas tiesības viņš sev paredz arī dažādādu «ķīniešu un indiešu (!) provocāciju» gadījumos. Pat aklais nav redzēt, ka Li Sin Mana prasības nav nekas cits kā stimulē starptautiskā stāvokļa saspīlēšanai, nedrošības sajūtas palielināšanai, ASV bruņotās rūpniecības tālākai izvēršanai.

Bet tieši tas ir vajadzīgs amerikāņu miljonāriem un miljardieriem, kuri no kara perspektīvām gūst maksimālo peļņu.

Starptautiski saspīlējumi, obstrukcijas, provocācijas, avantūras — viss tas bagātīgi pārstāvēts miera ienaidnieku arsenālā. Sakarā ar to vēlreiz atgādināsim 17. jūnija provocāciju Berlīnē. Pēc šīs avantūras izgašanās Vašingtonas un Bonnas valdošās aprindas — saimnieki un sulaiņi — darijuši visu, lai jauktu pēdas un iztēlotu ielavījušos pučistu provocāciju par... «vācu tautas brīvas gribas izpaušmi». Viens no šādiem pēdu jaukšanas aktiem bija arī ASV valdības «augstirdīgais» «palīdzības» piedāvājums «Austrumvācijas trūkumcietējiem». Nerunāsim par šīs, ar atļauju teikt, palīdzības mizerablu apjomu, par piedāvājuma tīri amerikānisko nekaunību, par tā demagoģiski provokatorisko raksturu, ievērojot, ka Rietumvācijā patiešām ir miljoni bezdarbnieku — bada cietēju, kam jebkura palīdzība tiek liegta, — atzīmēsim te kādu citu šī «cildenā akta» pusī. Kriminālisti labi zina un plasi izmanto parādību, ka noziedznieku allaž plevēk nozleguma pastrādāšanas vieta. Protams, vispirms slepkava nomazgā rokas un seju, uzvelk tīras, asinīm neaptāķītas drēbes un tikai tad, jau kā «godīgs cilvēks», dodas uz nozleguma vietu. Uz mata tāpat rīkojas arī tie, kas stāv aiz Berlīnes avantūras. Pēc nesekmīgā puča viņi nomazgāja rokas, novilkā fašistisko daudzoņu drēbes un ieradās kā labdari ar līdzjūtīgām sejm, piedāvājot palīdzību. Te tiešām nāk prātā Majakovska vārdi: aplaupis un pateiks — mersi, mesjē; izvaros un pateiks — pardons, madam...

Starptautiskās vienošanās sabotieru linija ļoti krasi izpaužusies arī triju rietumvalstu ārlietu ministru Vašingtonas apspriedes gaitā un lēmumos. Zem ASV spiediena Anglija un Francija tur acīm redzami piekāpušās tādā svarīgā jautājumā, kā lielvalstu galvu satikšanās, kuru, kā zināms, ierosināja Čerčils. Dailless atspieda savus partnerus uz četru ārlietu ministru konferences pozīcijām. Bet arī tas nav viss. ASV pārstāvis formulējis ierosinātās konferences kompetences un tajā izskatāmās jautājumus tā, lai apspriedē jau iepriekš lemtu neveiksmē. Tā konferences pamatā ASV mēģina izvīrēt prasību pēc Rietumvācijas remilitarizācijas, Rietumvācijas vērmachta radīšanas un tā iekļaušanas Eiropas armijas sastāvā. «Dailless, — sakarā ar to rakstīja leiboristu deputāts Ričards Krosmens, — dara visu, lai jau iepriekš izjauktu priekšā stāvošo apspriedi.»

Visdažādāko novirzīnu angļu un franču laikraksti kritizē rietumvalstu ārlietu ministru lēmumus, taisnīgi sakatot tajos Vašingtonas diktātu Anglijai un Francijai.

— Mēs, — rakstīja «Manchester Guardian», — velti esam piekāpušies Amerikas bruņotās intereses priekšā. «Times» un citi konservatīvie angļu laikraksti noteikti protestē pret Vašingtonas plāniem par katru cenu forset Eiropas armijas nodibināšanu. — Mēs, — rakstīja «Times», — izteicām savu neapmierinātību ar šiem militārajiem līgumiem (Bonnas un Parīzes vienošanās. — Red.) vēl tad, kad diplomātiskie kanāli bija slēgti; jo valrāk mēs pretosimies tiem tagad, kad visi ceļi uz Rietumu-Austrumu vienošanos liekas atvērti.

Arī franču prese atklāti pauž savu neapmierinātību ar Vašingtonas konferences lēmumiem. Piemēram, laikraksts «Monde» ievadā par Vašingtonas apspriedi atzīmēja, ka «Eiropa cenšas pēc četrinieka tikšanās, lai padarītu Vācijas apbruņošanu lieku un nevajadzīgu un nevis, lai to sekmētu».

Kā redzam, ar antiamerikaniskām piezīmēm un komentāriem pašreiz uzstājas arī tādas Londonas un Parīzes avīzes, kuras līdz šim bija pazīstamas ar savu proamerikanisko kursu. Tas liecina, ka sāk piepildīties «Wallstreet Journal» Parīzes korespondenta Filipa nesenā prognoze, ka «pat tiem Rietum-eiropas līderiem, kas cieši saistīti ar ASV politiku, būs, laikam, jāpastiprina sava pretestība amerikāņu vadībai, bet, iespējams, pat jāatsakās no tās».

Jā, notikumi rāda, ka, lai cik provokatori un dēkaiņi pūlas, tautu cīņa par mieru izvēršas aizvien plašāk. Tā uzslāc atvēlēšanās šaltis visagresīvākajiem un konservatīvākajiem Rietumu politiķiem un liek tiem gribot negribot virzīties pa jaunām, tautu ienītām takām.

«Preces» dažādiem gadījumiem.

S. Gūtmaņa zīm.